

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ

Academic Administration of Schools under the Office of Secondary
Educational Service Area 21, Bueng Kan Province

อาทิตย์ ทิมินกุล* และ จิรวัดน์ วรณโรจน์**

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

Artit Timingul* and Jirawat Waroonroj**

Graduate Student of Master Degree Faculty of Education, Northeastern University*

Lecturer Dr., Faculty of Education, Northeastern University**

Corresponding author E-mail: timingul88@gmail.com

(Received: October 06, 2020; Revised: November 01, 2020; Accepted: December 01, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ เปรียบเทียบ และศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 38 คน ครูจำนวน 271 คน รวมทั้งหมด 309 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.84 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 2) เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน และ 3) ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สามารถสรุปประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ โรงเรียนควรจัดซื้อเทคโนโลยี สื่อออนไลน์และระบบอินเทอร์เน็ตให้ครบทุกห้องเรียน ครูควรมีกระบวนการวัดผลที่หลากหลายตามความแตกต่างของนักเรียน และโรงเรียนควรมีการจัดซื้อสื่อเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอ

คำสำคัญ: การบริหาร, งานวิชาการ, โรงเรียน

Abstract

The purposes of this research were to study the situation, and compare and study recommendations on academic administration of schools under the Office of Secondary Educational Service Area Office 21, Bueng Kan Province. The sample group consisted of 38 school administrators and 271 teachers with the total number of 309 people. The tool used in this research was a 5-level rating scale questionnaire with validity between 0.66-1.00 and reliability at 0.84. The statistics used to analyze data comprised mean, Standard Deviation; while, the statistics used in hypothesis testing was the t-test.

The research results found that: 1) The situation of academic administration of schools under the Office of Secondary Educational Service Area Office 21, Bueng Kan Province, on the whole showed a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was learning process development, followed by evaluation and assessment. The aspect with the lowest average were the development and promotion of learning resources. 2) The situation of academic administration of schools under the Office of Secondary Educational Service Area Office 21, Bueng Kan Province classified by position, on the whole showed no differences, and when considering each aspect, it was found that the development and usage of media and technology for education was significantly different at .05; at the same time, the other aspects showed no differences and 3) The recommendations for solving problems of academic administration of schools could be summarized on important issues as follows: schools should provide technological media, online media and internet system for all classrooms; teachers should have various assessment processes classified according to the differentiation of students; and schools should purchase adequate technological media for teaching and learning.

Keywords: Academic, Administration, School

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้าน เทคโนโลยีและมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวได้แก่การศึกษา การศึกษามีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพราะเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและเป็นการเตรียมคนให้มีความพร้อมสำหรับการแข่งขันในสังคมโลก (ปาริชาติสุนทร, 2560) การศึกษาไทยต้องก้าวสู่ยุคความรู้ โดยการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเตรียมคนให้เป็นคนทำงานใช้ความรู้ (Knowledge worker) และเป็นคนพร้อมเรียนรู้ (Learning person) (วิจารณ์ พานิช, 2555) จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้เองทำให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้และการปฏิรูประบบบริหาร เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการศึกษานำไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้คนไทยที่มี คุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นทั้งคนดี เก่ง มีความสุขตลอดจนก่อให้เกิดความเจริญ งดงามของบุคคลและสังคม ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (หมวด 5 มาตรา 39) ได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาขึ้นใหม่ ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษา

ทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนภารกิจของสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เป็น การกระจายอำนาจทางการบริหารการศึกษา ภารกิจ อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการตัดสินใจในการบริหารงาน จากระดับกระทรวงลงไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งเป็น หน่วยปฏิบัติ ที่จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546; ปรัชญา เวสารัชช, 2545)

การศึกษามีสถาบันการศึกษาเป็นองค์การทางสังคมที่ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับประชาชน ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แบ่งระบบการศึกษาออกเป็น 2 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษอาชีวศึกษาโดยการบริหารสถาบันการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่ในการบริหารซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจ 4 ประการ คือ การบริหารวิชาการ การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหาร สถานศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องให้การสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร กิจกรรมการบริหารงานวิชาการจะเปลี่ยนแปลงไปตามสาระสำคัญของหลักสูตรและนโยบายการบริหารของหน่วยงาน เช่น การเร่งรัดในการพัฒนาคุณภาพการบริหาร การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การเรียนการสอน การนิเทศและการประเมินคุณภาพภายใน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมใน การบริหารสถานศึกษา เป็นต้น กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ นอกจากจะส่งผลโดยตรงต่อนักเรียนแล้วยังส่งผลต่อการบริหารการศึกษาในระดับชาติอีกด้วย การดำเนินงานกิจกรรมทางวิชาการ จึงต้องอาศัย ความร่วมมือจากทุกฝ่าย ในการบริหารงานวิชาการ ถือว่าเป็นความจำเป็นที่คณะครูทีมงาน หรือแม้แต่ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการบริหาร ตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบและประเมินผล ทั้งนี้เพื่อประสิทธิผลของการบริหารงาน วิชาการทั้งในเชิงคุณภาพ และปริมาณที่มีต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2553)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ เป็นหน่วยงานทางการศึกษา ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ประกอบไปด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษา 29 โรงเรียน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และมีบทบาทสำคัญในการบริหารและพัฒนาบุคลากรในด้านการเรียนการสอน พร้อมทั้งเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สังคม และประเทศชาติ แต่ที่ผ่านมาโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ประสบปัญหาด้านการบริหารวิชาการหลายประการ เช่น ปัญหาด้านหลักสูตร ครูขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ยังยึดติดกับการสอนแบบเดิม ขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินตามหลักสูตร ครุมีภาระงานอื่น ๆ มากจนไม่มีเวลาเตรียมการสอน นอกจากนั้นยังขาดสื่อสำหรับค้นคว้า ซึ่งปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าความคาดหวังและเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น ผลการทดสอบระดับชาติ O-NET นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 28.42 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมระดับประเทศที่ 32.34 และต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมของปีการศึกษา 2561 ที่ได้คะแนนเฉลี่ย 30.41 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2562) ซึ่งจากปัญหาที่พบในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ที่กล่าวมาจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลดำเนินการอย่างตรงประเด็น เพื่อให้ได้รับการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความเป็นมา ความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งคาดหวังว่าผลการศึกษานี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับข้าราชการครูและผู้บริหาร เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่
- 2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ เขต 21 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,361 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 38 คน และครูจำนวน 1,323 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อนในการสุ่มร้อยละ 5 (Taro Yamane, 1970 อ้างถึงใน วรณิ แกมเกต, 2551) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 309 คน และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างไม่เป็นสัดส่วน โดยใช้ตำแหน่งหน้าที่เป็นตัวแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 38 คน ครู จำนวน 271 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ แบ่งออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผล 4) การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 5) การพัฒนาและใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา 8) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

3.3.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

3.3.3 สร้างแบบสอบถามจากนั้นนำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

3.3.4 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาจากนั้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความครอบคลุมเนื้อหาและความเที่ยงตรงของคำถามแต่ละข้อ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ จากการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 - 1.00 สูงกว่าระดับความสอดคล้องที่กำหนดว่ายอมรับได้ จากนั้นดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลโซพิสัย อำเภอโซพิสัย จังหวัดบึงกาฬ ที่ไม่ใช่อีกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.84

3.3.6 จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่และร้อยละ

3.4.2 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.4.3 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ใช้การวิเคราะห์การทดสอบค่าที (Independent sample t-test)

3.4.4 ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการ โดยใช้การสรุปประเด็นสำคัญและการวิเคราะห์เนื้อหาแบบ (Content analysis) เพื่อสังเคราะห์ออกมาเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหา

4. ผลการวิจัย

4.1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ผู้ศึกษาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 8 ด้าน สรุปดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ภาพรวมทั้ง 8 ด้าน

การบริหารวิชาการของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.43	0.65	มาก	3
ด้านที่ 2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.48	0.59	มาก	1

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การบริหารวิชาการของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านที่ 3 การวัดผล ประเมินผล	4.45	0.63	มาก	2
ด้านที่ 4 การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.36	0.61	มาก	4
ด้านที่ 5 การพัฒนาและใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.26	0.67	มาก	5
ด้านที่ 6 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.13	0.70	มาก	8
ด้านที่ 7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา	4.25	0.71	มาก	6
ด้านที่ 8 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ	4.19	0.71	มาก	7
รวม	4.32	0.66	มาก	

จากตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ ด้านการวัดผลประเมินผล ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.63) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.70)

4.2 จากการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมและรายด้าน สรุปดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารวิชาการของโรงเรียน	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.51	0.50	4.38	0.51	1.21	.22
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.54	0.48	4.44	0.46	0.97	.33
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล	4.48	0.53	4.43	0.49	0.45	.64
4. ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.48	0.49	4.29	0.50	1.82	.07
5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.40	0.47	4.17	0.56	2.12*	.03
6. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.26	0.51	4.05	0.59	1.79	.07
7. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา	4.35	0.53	4.20	0.66	1.23	.22
8. ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ	4.31	0.57	4.13	0.63	1.48	.14
รวม	4.42	0.43	4.26	0.45	1.68	.09

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

จากตารางที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4.3 จากการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหามีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด สรุปดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหามีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหามีผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบสอบถามที่มีการตอบที่มีความสมบูรณ์จำนวน 150 ฉบับ

ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหา	จำนวน ความถี่
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	
1. โรงเรียนควรจัดอบรมการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียน	15
2. โรงเรียนควรมีการปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	7
3. หลักสูตรของโรงเรียนต้องส่งเสริมและสอดคล้องกับการสร้างผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	5
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	
1. โรงเรียนควรมีการจัดซื้อสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอ	25
2. โรงเรียนควรจัดซื้อเทคโนโลยีให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน	16
ด้านการวัดผล ประเมินผล	
1. ครูควรมีกระบวนการวัดผลที่หลากหลายตามความแตกต่างของนักเรียน	28
2. การวัดและประเมินผลที่ได้ ไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	14
ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	
1. ควรมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและตัวชี้วัดในการประเมินไม่มากจนเกินไป	12
2. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมของโรงเรียนให้ตรงกับเกณฑ์การประเมิน	6
ด้านการพัฒนาการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	
1. โรงเรียนควรจัดซื้อเทคโนโลยี สื่อออนไลน์และระบบอินเทอร์เน็ตให้ครบทุกห้องเรียน	33
2. ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการสอนให้หลากหลาย	22
ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	
1. โรงเรียนควรมีการจัดการแหล่งการเรียนรู้ให้พอเพียงต่อความต้องการของนักเรียน	13
2. โรงเรียนควรจัดห้องสมุดให้อยู่ในจุดศูนย์กลางและมีการอัพเดทหนังสือ	8
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา	
1. โรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนการสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัยของครูให้มากยิ่งขึ้น	14
2. โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้เรื่องงานวิจัยที่แม่นยำ	6

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหา	จำนวน ความถี่
ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ	
1. โรงเรียนควรมีการประสานความรู้ด้านวิชาการกับชุมชนให้มากยิ่งขึ้น	19
2. ขาดผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อสร้างความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม	8

จากตารางที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ มีประเด็นสำคัญ 3 อันดับสูงสุด ดังนี้ 1) โรงเรียนควรจัดสื่อเทคโนโลยี สื่อออนไลน์และระบบอินเทอร์เน็ตให้ครบทุกห้องเรียน 2) ครูควรมีกระบวนการวัดผลที่หลากหลายตามความแตกต่างของนักเรียน 3) โรงเรียนควรมีการจัดซื้อสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอ

5. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

5.1 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ มีสภาพการบริหารงานวิชาการในภาพรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และอภิปรายผลรายด้านได้ดังนี้

5.1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีนโยบายให้โรงเรียนมีการประชุมปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเป็นประจำทุกปีการศึกษา เพื่อให้หลักสูตรของโรงเรียนมีการทันสมัย สอดคล้องกับการดำรงชีวิตของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี จันทาน (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า การจัดให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมีส่วนในการวางแผนหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ในพัฒนาเมื่อสิ้นปีการศึกษาอยู่ในระดับมาก

5.1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนสนับสนุนให้ครูจัดทำแผนการสอนตามสาระการเรียนรู้ โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ครูใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบในการจัดประสบการณ์และถ่ายทอดความรู้โดยใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสม หลากหลาย สอดคล้องกับการรับรู้ของนักเรียน เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีการพัฒนาคุณภาพตามหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี จันทาน (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการชีวิต เศรษฐกิจของแต่ละท้องถิ่น การใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน การจัดอุปกรณ์และเครื่องมือให้นักเรียนใช้ฝึกปฏิบัติ การจัดและการพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การใช้เทคนิคการสอนใหม่ ๆ ของครู การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมาก

5.1.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ด้านการวัดผล ประเมินผล โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการประเมินนักเรียนตามสภาพจริง สอดคล้องกับเกณฑ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา โดยการบันทึก สังเกตการณ์ กำกับ ติดตาม รวบรวมผลงานของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งประกอบด้วยการวัดและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน และการตัดสินผลการเรียน รวมถึงการประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี จันทาน (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า การสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การเลือกใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาและลักษณะการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมให้ครูประเมินผลก่อนสอนและหลักการเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การนำผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลการเรียนไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูอยู่ในระดับมาก

5.1.4 ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนจัดกระบวนการประเมิน ติดตาม ตรวจสอบ มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยบุคลากรของโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพการศึกษาให้กับบุคคลและชุมชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญ ศิลาศรี (2550) ได้ทำการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่จัดการศึกษา 3 ช่วงชั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดผลประเมินผล ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

5.1.5 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ด้านการพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อเทคโนโลยีเข้ามามีการจัดการศึกษา สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อนวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีความสามารถใช้เทคโนโลยี สืบค้น สื่อสาร สะท้อนความรู้ และมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยี ครูสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธินันท์ สงจันทร์ (2557) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนทุ่งใหญ่รัตนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า มี 3 ด้านที่มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับสูงสุด คือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะว่าครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจของการวิจัยน้อย ขาดการทำวิจัยในชั้นเรียนและเมื่อกล่าวถึงงานวิจัยแล้ว ครูจะคิดว่าเป็นเรื่อง ห่วงไกลตัว นอกจากนั้นครูขาดความรู้ความเข้าใจในด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี โดยเฉพาะสื่อที่เกี่ยวข้องคอมพิวเตอร์สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนหนึ่งครูต้องลงทุนในการจัดหาสื่อด้วยตนเอง การสนับสนุนด้านงบประมาณมีจำกัด

5.1.6 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ตามธรรมชาติของลักษณะสังคมทั่วไปที่นักเรียนอาศัยอยู่ มีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์

สวนสุขภาพ สวนวรรณคดี สนับสนุนการใช้และพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ วัด ซึ่งได้รับความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมนักเรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยโรงเรียนมุ่งเน้นจัดแหล่งการเรียนรู้ สนับสนุนผู้เรียนเรื่องความรู้เกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณี เสี่ยงบุญ (2554) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคูอำเภอนาคู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการตามแผนและกลยุทธ์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล ส่งผลให้โรงเรียนบ้านหนองบัวคู มีแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการและแหล่งเรียนรู้สนับสนุนวิชาการที่เอื้อต่อการเรียนการสอน มีสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยและเพียงพอ มีสภาพบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสวงหาความรู้ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจากสภาพจริงและมีแรงจูงใจในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

5.1.7 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนส่งเสริมให้ครูทำงานวิจัยในชั้นเรียน และนำผลการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ครูมีการวางแผนดำเนินการวิจัย และเลือกกระบวนการวิจัยที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์อย่างเป็นระบบ มีความน่าเชื่อถือ ควบคุมไปกับการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญ ศีลาศรี (2550) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดผลประเมินผล ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

5.1.8 ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์ชัย เพชรเกษมทอง (2556) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สถานศึกษามีการค้นหา และวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อม มาใช้ตามหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ชัดเจน จะเห็นได้ว่า การบริหาร การศึกษา ถ้ามีการบริหารจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ดีจะส่งผลต่อการศึกษาทั้งระบบ

5.2 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพ การบริหารงานวิชาการในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากครูและผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ มีการปฏิบัติงานร่วมกันในทิศทางเดียวกัน ด้วยความทุ่มเทมุ่งมั่น บนพื้นฐาน ของความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนางานวิชาการ ผู้บริหารมีการกำหนดแผนนโยบายที่ชัดเจนและมีการส่งเสริมการพัฒนา งานวิชาการของโรงเรียนอย่างจริงจังซึ่งเป็นผลทำให้ครูมีผลการปฏิบัติงานการสอนอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของวีระ สุบัติคำ (2552) สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการวัด ผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีความแตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้แก่ ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการระหว่างโรงเรียนควร ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งใน และนอกสถานศึกษาโดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

5.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ พบว่า ด้านที่มีความต้องการมากที่สุดให้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหามากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ ด้านการจัดสื่อเทคโนโลยี สื่อออนไลน์และระบบอินเทอร์เน็ตให้ครบทุกห้องเรียน ด้านกระบวนการวัดผลที่หลากหลายตามความแตกต่างของนักเรียน และด้านการจัดซื้อสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 โรงเรียนควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

6.1.2 โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

6.1.3 โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำการบันทึก สังเกตการณ์ ติดตาม รวบรวมผลงานของนักเรียนตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

6.1.4 โรงเรียนต้องมีกระบวนการสร้างความมั่นใจในคุณภาพการศึกษาให้กับบุคคลและชุมชนที่เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างทั่วถึง

6.1.5 โรงเรียนต้องมีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อเทคโนโลยีเข้ามาจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีและการสื่อสารมีความรวดเร็วและเข้าถึงนักเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา

6.1.6 โรงเรียนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ วัด เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

6.1.7 โรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการครูทำวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน

6.1.8 โรงเรียนต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แหล่งทรัพยากรที่มีในชุมชนและส่งเสริมให้ชุมชนมีจัดการศึกษาอบรมแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อเป็นกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

6.2.2 ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

6.2.3 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545
กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิก.
- จันทร์านิ สงวนนาม. (2553). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี : บุ๊คพอยท์.
- ปาริชาติ สุนทร. (2560). การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 4 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2545). หลักการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ปราณี จันปาน. (2557). ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอยะผิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,
ขอนแก่น.
- พรณี เสี่ยงบุญ. (2554). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียน
บ้านหนองบัว อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- มนูญ ศิลาศรี. (2550). การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่จัดการศึกษา 3 ช่วงชั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ชัยภูมิ เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.
- วรรณ แกมเกตุ. (2551). วิจัยทางการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิจัยสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วีระ สุกิตคำ. (2552). สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามหาสารคาม เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,
มหาสารคาม.
- ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง, สมชัย วงษ์นายะ และทวนทอง เขาวงกิตพิงค์. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการ
แหล่งเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ
เขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 15(4), 55-67.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2562). รายงานประจำปี 2562. สืบค้นจาก
https://www.niets.or.th/uploads/content_pdf/pdf_1594882242.pdf
- สุทธินันท์ สงจันทร์. (2557). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนทุ่งใหญ่รัตนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 25 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ขอนแก่น.

ภาษาอังกฤษ

- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.